

(060.555) 061.23:02

Nog - 1989

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

Jaarverslag 1989

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Projectactiviteiten	8
3. Overige activiteiten	24
4. Internationale betrekkingen	28
5. Jaarrekening	31
Samenstelling NBBI-bestuur/-bureau	42
Literatuurlijst	43
Lijst van afkortingen	45

1. Inleiding

De dynamiek van de informatieverzorging

Informatieverzorging in ontwikkeling

De informatieverzorging is sterk in ontwikkeling, een complex van factoren stuurt deze aanpassing, verandering en verbetering aan. Het is mogelijk een aantal van deze factoren te onderscheiden en te benoemen, zonder uit het oog te verliezen dat het juist het samenspel is dat de ontwikkelingen binnen de informatieverzorging stimuleert en versnelt.

Informatietechnologie

Duidelijk te identificeren als stimulerende factor is de toepassing van nieuwe informatietechnologie, die in bepaalde gevallen leidt tot volkomen nieuwe communicatietechnieken. Dit proces doorkruist de hele informatieverzorgingsketen van productie, distributie, verwerving en gebruik. Nieuwe producten en diensten, gebaseerd op de toepassing van deze technologie, worden als noviteit aan de gebruiker aangeboden. Deze blijft vaak nog wat onwennig en op afstand naar al dit nieuws toekijken. Door voorzichtige toenadering wordt het onbekende verkend waardoor het vertrouwen kan ontstaan om drempels te overschrijden. Dit proces vraagt om zorgvuldige begeleiding, met veel aandacht voor de identiteit en het informatiegedrag van de gebruiker.

Gebruikersomgeving

Organisatorische en technische veranderingen in de (beroeps-)omgeving van de gebruiker geven ook stimulansen aan de ontwikkeling van de informatieverzorging. Automatisering gaat veelal gepaard met een toename van het denken in termen van efficiëncy, effectiviteit en kwaliteit terwijl het de basisfaciliteiten verschaft voor toegang tot en het gebruik van informatie.

Geconfronteerd met economische ontwikkelingen, waarbij onder druk van de markt of onder invloed van beperkingen in beschikbare budgetten organisaties en bedrijven zich moeten waarmaken en moeten groeien om te overleven, ontstaat steeds meer het besef dat informatie als vierde produktiefactor van eminent belang is.

Internationalisatie

Informatieverzorging houdt niet op bij de grenzen van ons land, internationale aspecten zijn van toenemende betekenis. Voor de bevordering van de doelmatigheid van het wetenschappelijk onderzoek en de versterking van het competitief vermogen van het bedrijfsleven is informatie-overdracht in een internationale context onontbeerlijk. Voor de ontwikkeling van groeimarkten voor informatie is een schaalvergroting nodig met internationale dimensies. In dit kader

is participatie in de activiteiten van de Europese instellingen en monitoring van de internationale informatie-orde van groot belang.

Dienstverlening professionele informatieverzorgers

Binnen dit geheel kunnen de professionele informatieverzorgers een sterke invloed uitoefenen op de ontwikkelingen. Technisch-organisatorische veranderingen in de informatieverzorging leiden enerzijds tot meer samenwerking bij de dienstverlening en anderzijds tot verdergaande decentralisatie in taken en verantwoordelijkheden. Daarbij ontstaan verbindingen tussen partijen in de private en publieke informatiemarkt, die tot een duidelijk synergetisch effect aansporen.

Knelpunten in de informatieverzorging

Tegelijk met deze ontwikkelingen worden bepaalde knelpunten in de informatieverzorging in sterke mate zichtbaar en tastbaar. Voor een deel zijn deze niet nieuw, maar zijn ze wel te beschouwen vanuit een nieuw perspectief, met nieuwe dimensies ten gevolge van de veranderingen.

Aansluiting vraag en aanbod

Allereerst is er het probleem van de aansluiting van de vraag op het aanbod. Ondanks het feit dat slechts moeizaam de visie doordringt dat de gebruiker met zijn informatiegedrag en manifeste en/of latente informatiebehoeften uitgangspunt dient te zijn bij het leveren en ontwikkelen van informatieproducten en -diensten, wijst de praktijk uit dat veel van wat voorhanden is in sterke mate aanbod-bepaald is. De aansluiting bij de werkelijke behoeften van de (potentiële) gebruiker ontbreekt daardoor nogal eens. Ook de overzichtelijkheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van de beschikbare informatie is weinig optimaal. Dit leidt tot frustratie, inadequaat gebruik, vermindering van gebruik en verspilling van geld en menskracht. Ten dele is dit een gevolg van de enorme versnippering die de informatieverzorging vertoont. Er is onvoldoende samenwerking en vaak een onduidelijke taakverdeling tussen de informatieverzorgende instellingen. Een doorzichtig, niet overmatig, samenhangend en toegesneden aanbod van informatie en informatiedienstverlening voldoet beter aan de wensen en behoeften van de gebruiker en zal daardoor stimuleren tot gebruik.

Informatietransfer

Afstemming van het aanbod op de vraag is een continu proces, dat gepaard dient te gaan met voortdurende marktanalyse en flexibiliteit bij het inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Immers de omgeving van de gebruiker is voortdurend aan verandering onderhevig hetgeen leidt tot wijziging van informatievragen. Voor een aanzienlijk deel is het probleem van de afstemming van het aanbod op de vraag terug te voeren tot het probleem van de informatie-transfer. Er is een vertaalslag nodig van de beschikbare informatie naar de wensen en behoeften van gedefinieerde doelgroepen. Veel wetenschappelijke informatie bijvoorbeeld kan

een hoger maatschappelijk rendement opleveren indien deze beter wordt afgestemd op toepassing binnen geïdentificeerde en in kaart gebrachte doelgroepen binnen beroep, bedrijf of bestuur.

Marketing van de informatieverzorging

Overigens ontbreekt het vanuit een ander perspectief ook aan de stimulering van de vraag van de (potentiële) gebruiker.

Daarbij treden twee aspecten sterk op de voorgrond. Allereerst onderkent de (potentiële) gebruiker vaak niet het belang van informatie voor het oplossen van de vraagstukken waar hij mee wordt geconfronteerd en/of ontbreekt het hem aan de attitude, kennis of vaardigheden om de benodigde informatie te verwerven of toe te passen.

Daarnaast ontbreekt het bij de informatie-instellingen vaak aan een adequate marketing van de beschikbare of leverbare informatiefunctie. Naast voorlichting, opleiding en training van de eindgebruiker, zullen d.m.v. het ontwikkelen van demonstratieprojecten afgestemd op specifieke doelgroepen en het uitwerken van marketingstrategieën aan de vraagstimulering nieuwe impulsen moeten worden gegeven.

Opleiding professionele informatieverzorgers

Een marktgerichte benadering van de eindgebruiker vraagt om professionele informatieverzorgers die een breed scala aan kennis en vaardigheden bezitten. De informatieconsulent die wil scoren zal meer en meer een actieve benadering van de (potentiële) gebruiker moeten hanteren. Dit vraagt, naast gedegen kennis over de organisatie en werking van informatiesystemen, ook kennis over de gebruiker en zijn omgeving en uitstekende communicatieve vaardigheden om het informatie-transferproces optimaal te laten verlopen.

Binnen de huidige opleiding en training van professionele informatieverzorgers worden hier overigens interessante initiatieven genomen om op termijn aan deze behoefte te kunnen voldoen.

In het kort zal verder gewezen worden op een aantal andere knelpunten in de informatiemarkt.

Juridische aspecten

Juridische vraagstukken rond de toepassing van nieuwe informatiemedia moeten worden opgelost. Verschillende belangen spelen hierbij een rol, het is daarom gewenst dat een gedegen afweging van deze belangen plaatsvindt alvorens regelgeving en voorschriften worden vastgelegd.

Informatiewetenschap

De informatiewetenschap, die fundamentele en toepassingsgerichte inzichten kan verschaffen ten behoeve van de ontwikkeling en toepassing van nieuwe informatiesystemen die voldoen aan de wensen en behoeften van de gebruikers,

heeft in Nederland nog onvoldoende structuur gekregen. Daarmee loopt Nederland in ieder geval ten dele achter bij de ons omringende landen.

Economie van de informatieverzorging

Inzicht in de economische mechanismen die op de informatiemarkt inwerken en deze inrichten ontbreekt nog grotendeels. De bestaande informatiestatistieken vertonen aanzienlijke lacunes en tekortkomingen waardoor onvoldoende overzicht bestaat over de ontwikkelingen op de informatiemarkt.

Infrastructuur

Basisvoorwaarde voor een goed functionerende informatievoorziening is de beschikbaarheid van een adequate (technische) infrastructuur. Alhoewel aanzienlijke stappen vooruit zijn en worden gezet, o.a. in de sfeer van netwerkontwikkeling, is verdere uitbouw van deze infrastructuur noodzakelijk. Met name de verdergaande internationalisatie vraagt in deze om extra inspanningen. Het gaat hierbij om lange termijn investeringen die er voor zorgen dat ook in de toekomst de informatieverzorging aan zijn doel kan beantwoorden.

Standaardisatie en harmonisatie

Zowel voor wat betreft de ontwikkeling als de toepassing van standaardisatie en harmonisatie zijn onvolkomenheden te signaleren, enerzijds met betrekking tot de technische systemen en anderzijds met betrekking tot de inhoudelijke bewerking van de informatie.

Rol overheid - rol partijen in het veld

Het verbeteren van de informatieverzorging is een taak en verantwoordelijkheid van zowel de overheid als de partijen in het veld.

Aangezien de overheid rechtstreeks verantwoordelijkheid draagt voor de openbare informatievoorziening zullen de noodzakelijke inspanningen en investeringen daarvoor moeten worden gerealiseerd. Met name geldt dit voor de informatieverzorging binnen de overheid en binnen de door de overheid gesubsidieerde instellingen.

Het te voeren beleid van de overheid ten behoeve van de informatievoorziening voor de marktsector zal echt voorwaardenscheppend dienen te zijn, mede vanuit het oogpunt van verbetering van de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven. Imperfecties in de markt voor informatie maken dit voorwaardenscheppend beleid noodzakelijk.

Verbetering van de informatieverzorging is te vertalen in een aanzienlijk maatschappelijk-economisch rendement. Met name kunnen worden genoemd: verbetering van de efficiency in de produktie, verbetering van mogelijkheden tot risico-analyse en verhoging van het innovatief vermogen van ondernemingen en organisaties.

De rol die de overheid binnen dit geheel kan en dient te vervullen ligt niet in de

eerste plaats op het vlak van het genereren en produceren van informatie (dat is met name een taak voor de onderzoeksinstituten en de marktsector zelf) maar primair in het stimuleren van de ontwikkeling van een adequate infrastructuur voor de verspreiding en verwerving van informatie. Deze infrastructuur dient aan de reële eisen van de eindgebruiker te voldoen en garant te staan voor een betere bereikbaarheid en bruikbaarheid van de beschikbare informatie(bronnen).

Positie NBBI

Het NBBI treedt als intermediaire organisatie binnen dit geheel op als stimulator en initiator. Het NBBI rekt het daarbij tot zijn kerntaak te streven naar afstemming en bundeling van R&D-activiteiten ten behoeve van de informatieverzorging.

Als organisatie op armlengte van de overheid vervult het NBBI vanuit een onafhankelijke positie de rol van aanjager van nieuwe ontwikkelingen, uitgaande van een visie gebaseerd op vraaganalyse. De meerwaarde van de organisatie komt o.m. tot uitdrukking in het ontwikkelen, opzetten en realiseren van onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten, die door het pilot- of demonstratiekarakter en de kwaliteit een nationale impact hebben. Deze projecten, ingedeeld in een aantal programmalijnen, hebben tot doel een bijdrage te leveren aan het wegnemen van knelpunten in de informatieverzorging en aan het verminderen van imperfecties in de markt voor informatie.

Deze projecten komen tot stand door eigen initiatief en/of door het steunen van initiatieven van derden.

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de activiteiten die ten uitvoer werden gebracht in het verslagjaar.

Het NBBI geeft aan de gestelde taakstelling verder invulling in samenwerking met de partijen in de publieke en private sector die rechtstreeks betrokken zijn bij de verzorging van informatie voor professioneel gebruik.

2. Projectactiviteiten

De rapportage over de projectactiviteiten van het NBBI vindt plaats aan de hand van een aantal programmalijnen. Deze dienen enerzijds als instrument voor de ordening van de projecten van uiteenlopende aard, anderzijds als meetlat voor het bepalen van de relevantie van projecten binnen de doelstellingen van de organisatie. Binnen de programmalijnen zijn lopende en nieuwe projecten ondergebracht. Afhankelijk van de intentie en opzet van de projecten neemt het NBBI zijn initiërende, stimulerende en coördinerende rol ter hand en schakelt externe bureaus in bij onderzoek en pilot-projecten. Bij de projecten is sprake van samenwerking en afstemming met één of meerdere partners. Gegevens over de verslaglegging van de afgeronde projecten zijn elders in dit jaarverslag opgenomen.

Programmalijn A: Vernieuwing en innovatie binnen instellingen van bibliotheekwezen en informatieverzorging

Operationalisering en verdere ontwikkeling van de Centrale Catalogus voor de Kartografie (CCK)

Op basis van het door de Koninklijke Bibliotheek (KB) uitgewerkte projectplan voor de realisatie van een operationeel CCK-systeem – in samenwerking met acht participerende instellingen – zijn de afspraken over onder meer de financiering in een overeenkomst vastgelegd. De KB heeft eveneens overeenstemming bereikt met de Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Utrecht (FRW/RUU) over de door de faculteit te verrichten ontwikkelingswerkzaamheden. Het eerder gestarte proces rond de keuze van apparatuur en software (systeem, database-management, tools) voor de operationele- en ontwikkelingsomgeving is afgesloten. Mede in verband met de verdere interne automatisering van de KB heeft een definitieve beslissing enige tijd op zich laten wachten. In het verslagjaar heeft het NBBI een opdracht gegeven aan NCR voor de levering van een hardware-configuratie en software t.b.v. de ontwikkeling, gebaseerd op UNIX en UNIFY. Het geheel wordt gedurende de projectperiode in bruikleen aan de KB ter beschikking gesteld en is inmiddels in Utrecht bij de Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen geïnstalleerd.

De FRW heeft een begin gemaakt met de eerste fase van het ontwikkelingstraject, te weten de uitgewerkte en functionele beschrijving van het CCK-systeem. De resultaten daarvan zijn inmiddels beschikbaar gekomen in een rapport, waarin aandacht wordt besteed aan de structuur van beschrijvingen, bestanden en systeem, gebruikers-interface, bestandsbeheer, verwerkings- en hulpfaciliteiten. Daarmee is het fundament gelegd voor de verdere activiteiten, waarbij in de tweede fase de conversie van het in voorgaande jaren opgezette pilot-systeem en de offline invoer zal worden gerealiseerd.

Informatie over lopend onderzoek biotechnologie (BIOREP)

Binnen dit Europese project is de BIOREP-databank verder opgebouwd. Ook heeft de organisatorische infrastructuur rond de databank vorm gekregen. In alle lidstaten van de Europese Gemeenschap, op Frankrijk na, zijn zgn. nationale 'focal points' gecreëerd. Dit zijn instellingen/organisaties die, binnen het BIOREP-project, verantwoordelijk zijn voor de verzameling van gegevens over biotechnologische onderzoekprojecten. Het betreft lopende projecten die zijn gefinancierd uit publieke middelen.

De door de "focal points" aangeleverde gegevens zijn door de bibliotheek van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), die verantwoordelijk is voor het project, geïndexeerd en geladen op ECHO, de hostorganisatie van de Europese Commissie. Eind 1989 zijn 4500 onderzoekprojecten van 1500 Europese instituten en laboratoria online beschikbaar bij ECHO. In het verslagjaar is, o.m. in een daarvoor opgezette BIOREP-workshop, het nodige voorwerk verricht voor de follow-up van BIOREP in de komende jaren.

Toegang tot artikelen in Nederlandstalige vaktijdschriften (NEDLIJN)

De beide uitvoerende organisaties NBLC en PICA zijn in overleg met de informatieleveranciers Energieonderzoek Centrum Nederland, Hoogovens, KEMA, het bureau van de Bibliografie Nederlandse Sociologie (BNS) en nu ook de Nederlandse Spoorwegen (NS), tot de conclusie gekomen dat de projectperiode dient te worden verlengd tot mei 1990. Reden daarvoor was dat een grotere omvang van het op te bouwen bestand voor een goede evaluatie van gebruikerservaringen wenselijk en noodzakelijk is. Bij het overleg in de door de genoemde organisaties gevormde stuurgroep is tevens de Nederlandse Vereniging van Gebruikers van Online Informatiesystemen (VOGIN), die het oorspronkelijke idee heeft gelanceerd, betrokken.

Het oogmerk van het proefproject is:

- een literatuurbestand op te bouwen d.m.v. 'shared documentation';
- te onderzoeken of en in hoeverre dit bestand tegemoet komt aan gesignaleerde gebruikersbehoeften en kostendekkend kan worden geëxploiteerd;
- de beoogde operationele opzet voor te bereiden.

Veel aandacht is besteed aan de verdeling van de tijdschriften over de informatieleveranciers, het snel en efficiënt aanleveren en invoeren van de beschrijvingen, de eventuele mogelijkheden te komen tot coördinatie van te gebruiken trefwoorden en de rechten en plichten van 'host' en informatieleveranciers na de proefperiode. De voor de invoer van aangeleverde beschrijvingen benodigde tijd heeft ertoe geleid dat de vulling van de database is achtergebleven bij de planning. Het bestand is gegroeid tot ca. 5600 beschrijvingen van tijdschriftartikelen die zijn verschenen in de jaren 1988 en 1989.

Sinds het begin van het verslagjaar is het mogelijk het bestand te raadplegen. Een eerste proefevaluatie van gebruikerservaringen buiten de kring van de informatie-

leveranciers is in het najaar afgerond. De resultaten daarvan wijzen erop dat de belangstelling voor een bestand met Nederlandstalige vakliteratuur weliswaar groot is, maar zeer divers en sterk afhankelijk van de dekkingsgraad van de verkrijgbare vakbladen. Deze voorlopige uitkomsten worden nu verder getoetst. Op basis daarvan wordt de besluitvorming over vervolgvacatures voorbereid.

Thesaurus literatuur positie vrouw (IIAV)

Het IIAV, het Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging, heeft het vooronderzoek naar een landelijk toepasbaar ontsluitingssysteem op het terrein van literatuur betreffende de positie van de vrouw afgesloten met het rapport 'Naar een uniform ontsluitingssysteem voor literatuur over de positie van vrouwen en vrouwenstudies'.

Uit het onderzoek komt naar voren dat geen van de bestaande ontsluitingsystemen voor dit inter-/multidisciplinaire terrein voldoet.

Daarnaast blijkt dat het ontbreken van een landelijk toepasbaar systeem wordt ervaren als een obstakel voor samenwerking tussen vrouwenbibliotheken en documentatiecentra. Voorgesteld werd een thesaurus te bouwen aan de hand van criteria en richtlijnen die in het vooronderzoek zijn geformuleerd. Deze thesaurus zal fungeren als een uniforme onderwerpsontsluiting voor bovengenoemde bibliotheken en documentatiecentra in Nederland.

In de tweede fase van het project, die in september is gestart, wordt de thesaurus gebouwd. De uitvoerders van deze fase zijn het IIAV en de Interfacultaire Werkgroep Vrouwenstudies van de Rijksuniversiteit Utrecht. Inmiddels zijn ± 4000 termen ingevoerd, met behulp van een thesaurusbouwpakket dat ten behoeve van dit project is aangepast en globaal gerubriceerd.

Database voor literatuur rond 'social research methods' (SRM-Documentation Centre)

Een van de NBBI-activiteiten rond het verbeteren van de ontsluiting van wetenschappelijke literatuur is het project SRM-Documentation Centre.

Literatuur op het gebied van methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek uit het Engelse, Nederlandse, Duitse en Franse taalgebied wordt gedurende het project ingevoerd in de SRM-database en online ter beschikking gesteld aan derden. De automatisering van het SRM-Documentation Centre vordert gestaag. In het verslagjaar is het interne SRM-systeem, dat bestaat uit de thesaurus-database en SRM-literatuurdatabase opgeleverd door het Rekencentrum van de Erasmus Universiteit. Door het SRM-Documentation Centre zijn in totaal 30.000 titels retrospectief ingevoerd in het SRM-bestand. De bibliografische gegevens zijn thans tot en met 1970 ingevoerd, de bijbehorende abstracts tot 1975. Inmiddels worden voorbereidingen getroffen voor het toegankelijk maken van het SRM-bestand voor externe gebruikers door het ontwerpen van online retrieval programmatuur en het opstellen van een Engelstalige gebruikershandleiding en -documentatie.

Beeldbank Sociale Geschiedenis – ontsluiting en digitale vastlegging van de verzameling foto's en affiches van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG)

Bij de voorbereidingen van de eerste tranche van het IISG-project heeft het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, dat hiervoor financiële middelen verschaft, het NBBI verzocht de projectmatige en inhoudelijke begeleiding op zich te nemen.

Het projectplan voor deze proefperiode dat het IISG in overleg met een externe partner heeft opgesteld, betreft de ontsluiting en vastlegging van de portretten-collectie van het instituut (ca. 20.000 stuks) in de periode mei 1989 t/m juni 1990. Op basis van de opgedane ervaringen wordt besloten of het overblijvende deel van de collectie (ca. 140.000) in de volgende jaren kan worden toegevoegd. Hierbij zijn twee hoofdactiviteiten te onderscheiden:

- het beschrijven van de collectie-items;
- het opnemen en digitaal vastleggen in gecomprimeerde vorm van de afbeeldingen.

Het inmiddels gerealiseerde systeem bestaat uit:

- het aanwezige GEAC-bibliotheeksysteem, dat de basis vormt voor de gebruikerstoegang tot de totale collectie en waarin medewerkers van het IISG de beschrijvingen invoeren;
- een daaraan gekoppeld apart systeem voor de opslag van de afbeeldingen dat via het lokale netwerk is verbonden met monitoren.

Bij het beschrijven wordt tevens een unieke barcode aan de afbeelding gehecht die bij het opnemen en vastleggen als kenmerk wordt meegenomen t.b.v. het opvragen door de gebruikers. Deze kunnen via het bibliotheeksysteem zoeken, waarna een afbeelding – indien gewenst – op een aparte monitor in ca. 10 seconden zichtbaar wordt.

Bij de opening van het nieuwe pand van het IISG – het gerenoveerde Koning Willem III veem te Amsterdam – in september zijn de eerste resultaten gedemonstreerd.

Eind 1989 was ca. 40% van de portrettencollectie toegankelijk. De ervaringen wijzen uit dat het geschatte tijdsbeslag (ca. 7 min.) voor een beschrijving en de opname (1 min.) haalbaar is gebleken. Verwacht wordt dat de hele deelcollectie medio 1990 via de terminals kan worden opgevraagd. De eerste tranche is daarmee dan voltooid. Een voorlopige planning voor de uitvoering van de tweede fase van het project maakt duidelijk dat daarmee naar alle waarschijnlijkheid een periode van ongeveer vier jaar gemoeid zal zijn. Overleg met het Ministerie van O&W vindt daarover, mede aan de hand van een evaluatie van de eerste tranche, in de loop van 1990 plaats.

Programmalijn B: Samenwerking van partijen in de keten van informatieverzorging

Nederlandse deelname aan distributie van biomedische tijdschriften in elektronische vorm (ADONIS)

De Bibliotheek van de KNAW heeft de levering van tijdschriftartikelen op aanvraag door middel van het beschikbaar gestelde systeem waarbij vanaf de CD-ROM's met artikelen uit ruim 200 biomedische tijdschriften van een aantal grote uitgevers hard copy's worden gemaakt, voortgezet.

De eerder opgedane ervaringen zijn daarbij bevestigd:

- kopie-aanvragen behandelen via de 'klassieke weg' via micro-fiches blijft minder arbeidsintensief;
- de kwaliteit van de kopieën die aan aanvragers kunnen worden toegestuurd, in het bijzonder bij afbeeldingen en foto's, is beduidend beter.

Het ADONIS-consortium heeft inmiddels besloten te streven naar een nieuwe opzet en technologische benadering die waarschijnlijk in 1992 zal worden gerealiseerd. Begin 1990 zal de rapportage over de KNAW-activiteiten en daarmee over dit project worden afgerond.

Informatienetwerk Hoger Onderwijs Limburg (IHOL)

In de periode 1989-1991 richten de activiteiten van de stichting IHOL zich op de realisatie van een regionale catalogus van bibliotheken in de Provincie Limburg (RCL). Mede daartoe is de automatisering in de bibliotheken van Hoger Onderwijsinstellingen ter hand genomen.

De deelnemers in dit project zijn negen Limburgse Hoger Onderwijsinstellingen, drie Limburgse instituten en de Rijksuniversiteit Limburg. Verder participeren PICA en NBBI als partners. Uit dien hoofde draagt het NBBI mede zorg voor de begeleiding en de financiering.

Voor de sturing van de werkzaamheden onder leiding van twee part-time projectleiders is een stuurgroep verantwoordelijk.

De aandacht is met name gericht geweest op het verder specificeren van de diverse onderdelen – activiteiten en studies – nodig voor de realisatie van een RCL, hetgeen geresulteerd heeft in een uitgewerkt en inmiddels goedgekeurd projectplan.

Eveneens is door een omvangrijk team in een continu proces vanaf april de invoer van catalogi met beschrijvingen van de bibliotheekcollecties bij de instellingen ter hand genomen via een geautomatiseerde toegang tot het PICA-systeem. Hiermee is een voorlopige RCL gerealiseerd, waarin (gedeelten van) de catalogi van acht instellingen zijn opgenomen.

In het kader van de afgesloten 'partnership'-overeenkomsten heeft het NBBI vanaf september 1988 de verantwoordelijkheid gedragen voor de vormgeving en het management van het project. Door versterking van de lokale projectleiding in

het laatste kwartaal van het verslagjaar is deze verantwoordelijkheid geleidelijk overgedragen aan de Stichting IHOL. De formele afronding daarvan vindt begin 1990 plaats.

Rotterdam Bibliotheek en Informatienetwerk (ROBIN)

Een begin is gemaakt met het vorm en inhoud geven aan het ROBIN-project, dat beoogt een verbinding te realiseren tussen de geautomatiseerde catalogi van de bibliotheek van de Erasmus Universiteit en de Gemeentebibliotheek van Rotterdam.

Het doel is een zodanige situatie in beide bibliotheken te creëren dat een (eind)gebruiker in de ene bibliotheek via een daar opgestelde terminal ook de geautomatiseerde catalogus van de andere bibliotheek kan raadplegen. Gedurende de voorbereiding is gebleken dat zowel de randvoorwaarden als de technische voorzieningen die moeten worden gerealiseerd, aanzienlijk complexer zijn dan was voorzien.

Het uitwerken van de consequenties van het koppelen van de beide bibliotheeksystemen – ALS bij de Gemeentebibliotheek Rotterdam en PICA-LBS (Lokaal Bibliotheekstelsel) bij de Erasmus Universiteit – vergt aanmerkelijk meer voorbereidingstijd. Een vooronderzoek is gestart, waarin de leveranciers van de geautomatiseerde systemen de noodzakelijke stappen en systeemaanpassingen zullen inventariseren, analyseren en specificeren. Bij de realisatie van de technische opzet voor de datacommunicatie zal worden aangesloten bij de ontwikkelingen rond de invulling van het OSI-model.

De betrokkenheid van het NBBI is onder meer gericht op het verkrijgen van inzicht in de mogelijkheden van toepassing van technologie bij een dergelijke opzet en in de gevolgen die daaruit voortvloeien voor de bibliotheekorganisatie en het informatieproces richting eindgebruiker.

Verwacht mag worden dat de in Rotterdam opgedane ervaringen ook toegepast kunnen worden in vergelijkbare situaties elders.

Programmaliijn C: Stimulering van het gebruik van informatie

Coöperatie rond Optische Informatietechnologie gericht op Nieuwkomers (COIN)

Dit project, dat enkele jaren geleden van start is gegaan, beoogt de totstandkoming van samenwerking tussen onderwijs, uitgevers en hard- en softwareleveranciers met het oog op de introductie van CD-ROM-technologie in het hoger en wetenschappelijk onderwijs. In 1988 werd een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. Hierbij ging het met name om de economische aspecten en het hefboomeffect naar de toekomstige beroepspraktijk. De rapportage moest een onderbouwing leveren voor mogelijk op te starten proefprojecten. In het verslagjaar is opdracht gegeven tot het voorbereiden van twee COIN-proefprojecten in de juridische en financieel-economische sector van het hiervoor genoemde onderwijs. Het onderzoek daarvoor werd uitgevoerd door een extern adviesbureau. Definitieve resultaten daarvan worden begin 1990 verwacht. Tussentijds is gebleken dat het onderwijsveld werkbare ideeën heeft geleverd die ook door de markt worden gedragen. Internationalisatie van het COIN-project is binnen de bestaande EG-kaders niet haalbaar gebleken.

Bestandsraadpleging in secundair onderwijs i.s.m. openbare bibliotheken

Het Haags Montessori Lyceum, de Haagse Hogeschool/studierichting Bibliotheek en Documentaire Informatie, de Dienst Openbare Bibliotheek 's-Gravenhage en het NBBI hebben in het verslagjaar een oriëntatie gehouden omtrent de mogelijkheden een Haags pilot-experiment van start te laten gaan waarbij de ervaringen van het secundair onderwijs centraal zullen staan.

De geactualiseerde doelstelling van het project is het opzetten van samenwerkingsverbanden tussen onderwijsinstellingen, opleidingsinstellingen op het gebied van documentaire informatie en bibliotheken.

Bestandsraadpleging van zowel online als offline diensten wordt binnen dit project beproefd.

Met een pilot-project wordt beoogd leerlingen en leerkrachten te leren omgaan met online en offline "information retrieval" waarbij de HO-opleidingen voor informatiewerkers professionele ondersteuning bieden en de openbare bibliotheken zorgen voor bibliotheekondersteuning. Op deze wijze tracht men zicht te krijgen op de mogelijkheden van online/offline raadpleging als verbreding voor de informatievergaring in het secundair onderwijs.

De start van de pilot is voorzien in het eerste kwartaal van 1990.

Programmalijn D: Informatievoorziening van kleine en middelgrote bedrijven

Demonstratie informatievoorziening bij innovatiecentra (IC's)

Dit project beoogt het opzetten van demonstratie-activiteiten gericht op de bewustwording van de mogelijkheden van elektronische informatiediensten binnen sectoren van de IC-doelgroep: het technologievolgend bedrijfsleven. Bij de organisatie van dit project zullen IC's, informatie-aanbieders en informatie-intermediairs nauw worden betrokken.

In samenspraak met het Ministerie van Economische Zaken en de Rijksnijverheidsdienst is al eerder – in 1988 – naar aanleiding van een door het NBBI gepresenteerde eerste opzet, geconcludeerd dat op dat moment de tijd nog niet rijp was voor de verdere uitwerking van een dergelijk project. De meeste IC's verkeerden nog in een opstartfase. In het najaar is het NBBI uitgenodigd een uitgewerkt projectvoorstel in te dienen. Hiertoe zijn gesprekken gevoerd met diverse potentiële participanten: drie innovatiecentra, informatieleveranciers en -intermediairs. Begin 1990 zal een voorstel aan EZ worden aangeboden.

Informatievoorziening kunststofverwerkende industrie

In opdracht van het NBBI is een vooronderzoek uitgevoerd naar de knelpunten in de informatieverzorging ten behoeve van de kunststofverwerkende industrie. Het vooronderzoek, dat in overleg met de Nederlandse Federatie voor Kunststoffen (NFK) is uitgevoerd, had als primair doel inzicht te krijgen op die terreinen waarbinnen informatiebehoeften bestaan welke nu onvoldoende afgedekt zijn of dat in de toekomst mogelijk zullen worden.

In deze voorstudie zijn vijf aandachtsgebieden geselecteerd die in aanmerking komen voor verdere uitwerking in de vorm van haalbaarheidstudies. Deze studies zullen moeten resulteren in concrete projecten en/of activiteiten gericht op de optimalisering van de bestaande informatie-infrastructuur. De geselecteerde aandachtsgebieden zijn: informatie m.b.t. grondstofprijzen; marktinformatie; milieu-informatie; grondstofkeuze-informatie; informatie m.b.t. regelgeving. De haalbaarheidstudies zullen in samenwerking met de NFK in 1990 worden opgezet en uitgevoerd.

Programmalijs E: Onderzoek en ontwikkeling bibliotheekwezen & informatieverzorging

Marktverkenning documenttransport via breedbandkanalen

In aansluiting op de eerdere onderzoekactiviteiten rond de mogelijke betrokkenheid en inbreng vanuit Nederland in het Apollo-project – opgezet door de Europese Commissie en de Europese Ruimtevaart Organisatie ESA – zijn oriënterende gesprekken m.b.t. de verdere invulling van de marktverkenning gevoerd. In overleg met betrokken partijen is besloten te streven naar onderzoek gericht op de haalbaarheid van de realisatie van voorzieningen voor de snelle levering van door gebruikers gevraagde documenten via bestaande datacommunicatienetwerken.

Nederlandse organisaties binnen het veld van de informatieverzorging: een overzicht

Doel van dit project is het in kaart brengen van de belangrijkste organisaties met een nationale en/of overkoepelende rol op het terrein van de informatieverzorging. Dit overzicht zal op toegankelijke wijze beschikbaar worden gesteld aan de daarvoor bestemde doelgroepen: de nationale en overkoepelende instanties zelf, onderwijs- en onderzoekinstellingen. Om dit project vorm te geven achtte het NBBI samenwerking met het Nederlands Bibliotheek en Lektuur Centrum (NBLC), de Raad voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging (RABIN) en de Koninklijke Bibliotheek (KB) van belang. Genoemde organisaties zijn bij de voorbereiding nauw betrokken. Inmiddels is een voorstel geformuleerd en besproken. In het eerste kwartaal van 1990 wordt een vooronderzoek uitgevoerd, aan de hand van de uitkomsten daarvan wordt de voortgang verder vormgegeven.

Kwantitatieve gegevens m.b.t. het informatieveld

Na overleg met de RABIN heeft het NBBI het initiatief genomen voor een onderzoek naar de behoefte aan kwantitatieve gegevens over ontwikkelingen op de informatiemarkt en naar de mogelijkheden om daarin te voorzien. De aandacht werd gericht op het deelresein "Information retrieval" in de brede betekenis van: de structuur, analyse, organisatie, opslag, het zoeken en vinden van informatie in elektronische vorm. De resultaten van het onderzoek zijn beschreven in het rapport "Gebruikers en aanbieders van kwantitatieve gegevens over information retrieval".

Uit het onderzoek bleek dat er een grote verscheidenheid aan wensen en behoeften leeft bij diegenen die in het informatieveld betrokken zijn bij information retrieval en dat slechts in beperkte mate kwantitatieve gegevens over dit onderwerp beschikbaar zijn.

Duidelijk is geworden dat voor de (potentiële) aanbieders economische, technische en juridische belemmeringen een belangrijke rol spelen bij het beschikbaar stellen van deze gegevens. Een uitgebreide manifeste behoefte aan deze gegevens bij

potentiële gebruikers kon niet worden vastgesteld. Nuancering en specificatie van de (beperkt) aanwezige behoefte maakte duidelijk dat deze een sterk ad hoc karakter draagt en gericht is op wisselende toepassingen, waardoor steeds andere gegevens worden gewenst. Mede door het nog relatief geringe gebruik van information-retrieval faciliteiten werd een verdere opzet tot structurering van de verzameling van kwantitatieve gegevens in Nederland vooralsnog niet zinvol geacht.

De conclusie van het onderzoek was dat de behoefte aan kwantitatieve gegevens over ontwikkelingen op de informatiemarkt waarschijnlijk zal toenemen omdat steeds meer commerciële beslissingen met behulp van deze gegevens worden onderbouwd. Het gebruik van kwantitatieve gegevens zal daarbij grotendeels worden bepaald door de beschikbaarheid en de bekendheid met het bestaan van deze gegevensverzamelingen.

Auteursrecht databanken

Op verzoek van het Ministerie van O&W heeft het NBBi de begeleiding op zich genomen van het promotie-onderzoek van Mr. P.B. Hugenholtz. Het onderzoek behelst een vergelijkende internationale studie naar auteursrechtelijke bescherming van feitelijke gegevens en gegevensverzamelingen. In november van het verslagjaar is de auteur cum laude gepromoveerd op het proefschrift 'Auteursrecht op Informatie'.

Met het oog op een brede verspreiding van de kennis die binnen dit project is opgedaan is door het NBBi een internationaal symposium 'Copyright on Information' geïnitieerd en gefinancierd. De uitvoering was in handen van het Instituut voor Informatierecht van de Universiteit van Amsterdam. Op dit, in december gehouden, symposium hebben een aantal binnen- en buitenlandse experts hun licht laten schijnen over diverse aspecten van auteursrechtelijke bescherming van informatie.

Eveneens in dit kader heeft het NBBi bijgedragen aan de totstandkoming van een handeseditie van het proefschrift.

Analyse van de markt voor professionele host-diensten

In opdracht van de Europese Commissie werd gestart met een onderzoek naar de markt voor professionele host-diensten in Nederland.

Het onderzoek vindt plaats in het kader van de activiteiten van het "Information Market Observatory" (IMO). Het betreft een onderzoek in alle lidstaten van de EG, waarbij met name financieel-economische gegevens worden verzameld m.b.t. beschikbare host-diensten.

De Nederlandse Vereniging van Informatiediensten-aanbieders (NVI) heeft toestemming verleend om gebruik te maken van de data die bij het onderzoek naar database-producenten zijn verzameld.

Bij het in kaart brengen van de Nederlandse situatie wordt een onderscheid gemaakt naar:

- organisaties die een of meerdere bestanden produceren en deze met behulp van eigen computerfaciliteiten aanbieden;
- organisaties die een of meerdere bestanden produceren en deze met behulp van eigen computerfaciliteiten aanbieden, en bovendien op het eigen computersysteem bestanden van andere producenten aanbieden;
- organisaties die alleen als host fungeren (aanbieden van computerfaciliteiten) voor andere organisaties en zelf geen bestanden produceren.

Het onderzoek zal medio 1990 worden afgerond.

Knelpunten informatieverzorging marktsector

In opdracht van het Ministerie van Economische Zaken is een onderzoek ter hand genomen naar de knelpunten in de informatieverzorging ten behoeve van de marktsector, met name het MKB. Met als doel inzicht te krijgen in de betekenis van de openbare – documentaire – informatieverzorging in relatie tot de groei en ontwikkeling van de nationale economie, richtte het onderzoek zich op de positie en rol van zowel marktpartijen als overheid bij het oplossen van gesignaleerde knelpunten. Op basis van conclusies verkregen uit de onderzoeksresultaten dienden aanbevelingen te worden geformuleerd voor te ontwikkelen beleid door marktpartijen en overheid ten aanzien van de informatievoorziening ten behoeve van de marktsector, rekening houdend met ieders taken en verantwoordelijkheden. Hoewel het de bedoeling was dat het onderzoek in het verslagjaar zou worden afgerond, bleek al vrij snel na uitwerking van de eerste onderzoeksfase dat de onderzochte materie bijzonder complex van aard was.

Omdat het NBBI niet alleen veel belang hecht aan het ter tafel komen van goed en bij voorkeur bruikbaar materiaal, maar ook grote waarde toekent aan de formulering van juiste conclusies en aanbevelingen om de bestaande knelpunten op te lossen, heeft de uitvoering van het onderzoek meer tijd gevraagd. Begin 1990 zullen de resultaten van een en ander bekend zijn en aan de opdrachtgever worden gepresenteerd.

Praktijkgerichte analyse van beroepsopleidingen voor informatieverzorgers

Sterk wisselende informatiebehoefte van de gebruikers en snelle veranderingen in de werkomgeving beïnvloeden en wijzigen de beroepspraktijk van de informatieverzorging. De arbeidsmarkt stelt mede daardoor andere eisen aan kennis en ervaring van de informatieprofessionals. Bij de opleiding en training van die professionals moet rekening worden gehouden met veranderende methoden en technieken en functie-eisen.

De noodzaak van objectief periodiek onderzoek naar de relatie opleiding – arbeidsmarkt is door het NBBI gesignaleerd. Dit heeft geresulteerd in de opzet van een onderzoek met als vraagstelling 'hoe kan de beroepsopleiding voor informatieverzorgers beter aansluiten op de beroepspraktijk'.

Doel van het onderzoek is te komen tot stimulerings- en afstemmingsmaatregelen voor een betere aansluiting.

Het onderzoek wordt uitgevoerd in drie fasen: voorstudie, inventarisatie van vraag en aanbod, ontwikkeling van stimuleringsmaatregelen en pilot-experimenten. In het verslagjaar is de eerste fase afgerond.

In fase twee zal de in het vooronderzoek geformuleerde stelling nader worden getoetst en onderbouwd: er is wellicht een discrepantie tussen het onderwijsaanbod en de marktvraag, veroorzaakt door het niet voldoende kunnen inspelen op ontwikkelingen, een gebrek aan profilering/marketing van de opleidingen en snel veranderende functie-eisen.

Zakelijke Informatie Systemen

Op verzoek van het Ministerie van Economische Zaken heeft het NBBI een onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van publiek-private samenwerking rond de elektronische verschaffing van Nederlandse "business" informatie. Dit onderzoek werd uitgevoerd binnen de kaders van het in maart afgeronde EZ-project 'Overheids Data Bestanden' (ODB). Het onderzoek richtte zich met name op EZ en onder EZ vallende diensten en instellingen.

Geconcludeerd werd o.a. dat hoewel ook binnen het departement mogelijkheden bestaan voor publiek-private samenwerking de belangrijkste kansen zich voordoen bij organisaties "op afstand": CBS, Centraal Planbureau, Kamers van Koophandel, EVD, EIM en IMK.

Aanbevolen werd o.a. de NBBI-eindrapportage te toetsen bij commerciële informatieleveranciers en een samenwerkingsplatform op te zetten van potentiële publieke aanbieders van zakelijke informatie. Dit platform zal de overlegpartner van commerciële informatieleveranciers moeten zijn om te verkennen of aan een reëel marktproduct vorm kan worden gegeven.

Internationale Monitor Functie (IMF)

Nationale ontwikkelingen en activiteiten op het terrein van de informatievoorziening staan, hoe belangrijk deze op zich ook zijn, niet op zichzelf. De positie van de Nederlandse wetenschap, economie en andere belangrijke sectoren wordt in toenemende mate beïnvloed c.q. bepaald door innovatieve ontwikkelingen binnen de informatiesector elders in de wereld. Voor het gebied dat het NBBI – en niet alleen het NBBI – bestrijkt heeft de noodzaak tot het verkrijgen en bijhouden van inzichten buiten ons land alleen al om die reden een grote prioriteit.

Het NBBI acht het tot zijn taak te behoren gesignaleerde ontwikkelingen in het buitenland te betrekken in de eigen beleidsbepaling. Met als doel de verbetering van de openbare informatieverzorging in ons land.

Daartoe is in het verslagjaar het initiatief genomen tot het opzetten van de Internationale Monitor Functie (IMF), die zich in een eerste fase richt op een drietal thema's, die een goede weerspiegeling vormen van belangrijke aandachtsgebieden van het NBBI:

- informatieverzorging Midden- en Kleinbedrijf (MKB) en de rol van de brancheorganisaties daarin;
- structuur bibliotheekwezen;
- toepassing nieuwe informatietechnologie.

Voor ieder van deze thema's is een onderzoekprogramma opgesteld dat is gericht op die landen, die qua ontwikkeling een voorsprong hebben op ons land. Centraal daarbij staat een proces van:

- signaleren van nieuwe ontwikkelingen in de betrokken landen
- informeren daarover binnen het nationale beroepsveld
- integreren van de ontwikkelingen in eigen beleid.

Programmalijn G: Informatievoorziening alfa-disciplines

Informatievoorziening alfa-disciplines

In opdracht van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen is een gebruikers-georiënteerd verkennend onderzoek uitgevoerd naar problemen en mogelijke oplossingen bij de informatievoorziening met betrekking tot de alfa-disciplines. Het onderzoek vormt de basis voor het ontwikkelen en uitvoeren van demonstratie-, pilot- en studieprojecten.

In het verkennend onderzoek heeft de eindgebruiker binnen met name de wetenschappelijke instellingen centraal gestaan.

Binnen de onderzochte disciplines – geschiedenis, wijsbegeerte, taalwetenschap, literatuurwetenschap, theologie, kunst en cultuur – blijkt het niet optimaal functioneren van het interbibliothecair leenverkeer (IBL) de meeste problemen op te leveren. De belangrijkste andere knelpunten die worden ervaren zijn gelegen bij:

- het werken met de geautomatiseerde catalogus (GC) van de eigen instelling;
- het feit dat bepaalde documenten (bijvoorbeeld oude drukken) niet worden uitgeleend;
- het zoeken in internationale bestanden.

Over het algemeen wordt minder zwaar getild aan problemen die optreden bij het raadplegen van archieven, ook al zijn deze vaak moeilijk toegankelijk. Hetzelfde geldt voor het gebruik van beeldverzamelingen, data- en anderssoortige, niet tekst-gerichte bestanden.

Op basis van hetgeen de gebruikers hebben aangegeven zijn negen projectideeën omschreven:

1. individuele toegang tot een landelijk zoek-, bestel- en reserveringssysteem;
2. mogelijkheden om vanaf de werkplek de lokale geautomatiseerde catalogus te raadplegen;
3. beschikbaarheid van (deel)bestanden;
4. concordantie, basisclassificatie en ontsluitingssysteem met trefwoorden;
5. elektronische "document-delivery" van tijdschriftartikelen;
6. digitaliseren van (oude) teksten;
7. elektronische beschikbaarstelling van afbeeldingen;
8. voorlichting en instructie;
9. retro-automatisering van catalogi.

Op 23 oktober werd in Utrecht tijdens een daartoe georganiseerde workshop bekendheid gegeven aan de resultaten van het verkennend onderzoek. De conclusies en aanbevelingen werden daarbij getoetst aan de inzichten en meningen van een dertigtal personen uit de kringen van:

- gebruikers/wetenschappers;
- alfa-informatici (vakgroepen informatica/informatietechnologie binnen alfa-faculteiten);
- informatie-instellingen (o.a. bibliotheken).

Eveneens zijn de urgentie c.q. prioriteiten ten aanzien van de geschetste project-ideeën en de aanzetten voor vervolgactiviteiten besproken.

De bevindingen en specifieke conclusies m.b.t. knelpunten die gebruikers ervaren en de oplossingen die daarvoor zijn aan te reiken, zijn in meerdere gevallen ook van toepassing op de informatieverzorging buiten de alfa-disciplines.

Voor de onderwerpen die een dergelijke "algemene dimensie" hebben, wordt bij de vervolgactiviteiten de aandacht gericht op de detaillering, specificatie en invulling van de gebruikerseisen en -wensen die in de verschillende alfa-disciplines bestaan en de mogelijke vertaling daarvan naar de beschikbare dan wel te realiseren voorzieningen.

Voor een aantal van de aangegeven projectideeën zijn in het verslagjaar reeds vervolgacties in gang gezet:

- voorlichting en instructie;
- elektronische beschikbaarstelling van afbeeldingen;
- faciliteiten voor gebruikers.

Programmalijn H: Vertaaltechnologie

Eurotra en uitbreidingen

In 1983 is het EG-programma EUROTRA, dat de totstandkoming van een automatisch vertaalsysteem (pilot) voor alle EG-talen tot doel heeft, gestart. Alle EG-lidstaten participeren in dit programma. In Nederland is de Stichting Taaltechnologie (STT) de uitvoerder van het Nederlandse EUROTRA-project. Het is gestart in 1986 en loopt tot eind 1990.

I.v.m. de uitbreiding van EUROTRA met de talen Spaans en Portugees is naast genoemde activiteiten in januari 1989 EUROTRA-Grammar opgestart.

Dit concentreert zich op een onderzoek naar en het opzetten van een database met vergelijkende grammaticale regels voor de talen Nederlands, Engels, Spaans en Portugees. EUROTRA-Grammar wordt door STT in samenwerking met het Instituut voor Taal- en Kennistechnologie uitgevoerd.

In het verslagjaar is ook een definitiestudie uitgevoerd voor het project EUROTRA-Lexic. Doel van dit project is het opzetten van een lexicografische databank voor Nederlands en Spaans die gebruikt kan worden in automatische vertaalsystemen. In de definitiestudie werd het projectplan opgesteld voor het samenwerkingsproject "EUROTRA-Lexic" van STT en twee industriële partners, nl. Van Dale Lexicografie en het Natuurkundig Laboratorium van Philips.

Op verzoek van het Ministerie van O&W is het NBBI bij dit project in beheersmatige zin – projectbeheer en -financiering – betrokken.

3. Overige activiteiten

EG-actieplan voor bibliotheken

Aan het begin van het verslagjaar heeft het NBBI, dat als nationaal 'focal point' optreedt voor de Nederlandse overheid en het Nederlandse beroepsveld, een informele "call for ideas" gehouden teneinde een indruk omtrent de bestaande vragen en ideeën rond Europese samenwerking te verkrijgen.

In maart is in Luxemburg een forum georganiseerd door de Europese Commissie waarbij de twaalf lidstaten werden vertegenwoordigd door nationale delegaties.

De Nederlandse delegatie bestond uit:

mr. A.P. van der Kooi – Koninklijke Bibliotheek

mr. W.R.H. Koops – Universiteitsbibliotheek Groningen

drs. J.K.W. van Leeuwen – Arnhemse Uitgeversmaatschappij

J.C. Mijharends – NBBI

P.J.Th. Schoots – Gemeentebibliotheek Rotterdam.

De politieke besluitvorming omtrent het actieplan en de definitieve budget-hoogte is in het verslagjaar nog niet afgerond.

De delegatie heeft meerdere malen overleg gevoerd o.m. teneinde nationale uitgangspunten en criteria te formuleren voor de presentatie van de projectvoorstellen op het moment dat de Europese Commissie groen licht geeft voor de uitvoering van het plan.

Nederland is in de voorbereidingsfase betrokken bij twee pilotprojecten die voor co-financiering door de EG in aanmerking zijn gekomen:

- CD-ROM pilot project t.b.v. de uitwisseling van bibliografische gegevens tussen de nationale bibliotheken van Nederland, West-Duitsland, Frankrijk, Groot-Britannië, Denemarken, Italië en Portugal;
- OSI pilot/demonstratie-project tussen bibliotheeknetwerken in Europa t.b.v. het interbibliotheecair leenverkeer.

Met vertegenwoordigers van de EG vond regelmatig afstemming plaats over de voortgang.

Onderzoek inzake NCC/IBL-systeem

Nadat in een eerdere periode de probleemstelling rondom NCC/IBL duidelijk ter tafel was gekomen, werd in het verslagjaar allereerst veel aandacht besteed aan terugkoppeling, bespreking en afstemming daarvan met de opdrachtgevers Koninklijke Bibliotheek, PICA en de NCC-houders (naast de Koninklijke Bibliotheek de Technische Universiteit Delft en de Landbouwuniversiteit Wageningen).

Toen duidelijk werd dat in ieder geval op twee fronten – de systeemkeuze en de daarbij behorende financiële regelingen – vervolgonderzoek noodzakelijk was, zijn

de maatregelen daartoe genomen. Met instemming van alle betrokkenen zijn de voorbereidingen terzake van start gegaan, in oktober zijn opdrachten verstrekt aan twee externe bureaus. De resultaten van deze tweede onderzoeksfase zullen in de eerste maanden van 1990 beschikbaar zijn.

Dit project is mede daarom van groot belang, omdat de uitkomsten van het onderzoek in sterke mate bepalend zijn voor een belangrijk onderdeel van de structuur en inrichting van de informatieverzorging in ons land.

Het beschikbaarstellen van diverse Nederlandse referentiebestanden op CD-ROM (NRB/CD-ROM)

Het NRB/CD-ROM-project, dat door NBLC, PICA en LBC werd gerealiseerd, is in het verslagjaar afgerond.

Het project had als doel de introductie van nieuwe informatietechnologie in het bibliotheekwerk en het evalueren van de CD-ROM-technologie voor het gebruik in wetenschappelijke, openbare en speciale bibliotheken. Daartoe werd een CD-ROM schijf geproduceerd met voor bibliotheken en hun gebruikers interessante bestanden. Deze werd geïntroduceerd bij 48 bibliotheken.

In het eindrapport wordt o.a. geconcludeerd dat CD-ROM-technologie bruikbaar is in het bibliotheekwerk, maar dat afstemming tussen vraag en aanbod aandacht behoeft.

Het NBBI financierde het project, mede op basis van subsidies van de ministeries van O&W en WVC. Ook werd ondersteuning geboden bij de voorbereiding en evaluatie van het project.

Naar aanleiding van de in het eindrapport getrokken conclusies wordt een follow-up voorbereid. Deze heeft als doel de vraag naar en aanbod van CD-ROM's dichter bij elkaar te brengen door enerzijds bibliotheken inzicht te geven in het voor hen relevante aanbod en anderzijds de aanbodzijde inzicht te verschaffen in criteria die een rol spelen bij de overweging al dan niet een bepaalde CD-ROM-schijf aan te schaffen.

Intelligente interfaces en Beelddatabanken

Op verzoek van het Ministerie van Economische Zaken heeft het NBBI onderzoek uitgevoerd naar de betrokkenheid van Nederlandse bedrijven en instellingen bij het EG-informatiemarkt-programma Information Market Policy Actions (IMPACT).

De aandacht is daarbij gericht geweest op twee van de zeven prioriteitsgebieden binnen IMPACT, nl. intelligente interfaces en beelddatabanken. Tijdens het onderzoek, dat werd uitgevoerd door twee externe bureaus, bleek actieve ondersteuning aan bedrijven, die het indienen van een projectvoorstel overwogen, mogelijk.

Het NBBI had daartoe tussentijds een inventarisatie van knelpunten en aandachtspunten opgesteld, die aan de orde komen bij EG-projectvoorstellen.

Hoewel bij de afronding van de onderzoeksrapportage nog geen besluitvorming binnen de EG had plaatsgevonden en dus ook het Nederlandse scoringspercentage nog niet bekend was, kon in algemene zin reeds worden vastgesteld

dat ons land niet daadwerkelijk inspeelt op de twee onderzochte aandachtsgebieden. Daarnaast zijn op basis van het onderzoek een aantal conclusies getrokken die ook relevant zijn voor andere onderzoek- en informatieprogramma's van de EG. Die betreffen met name de rol van de gespecialiseerde intermediaire organisaties, de informatievoorziening over EG-programma's en de wenselijkheid van een meer realistische scoringskans voor ingediende projecten. Met name met het oog op dit belang zijn de uitkomsten van de beide onderzoekthema's breed verspreid.

NCS (Nederlandse Classificatie Stichting)

De opheffing van deze stichting – met als participanten de Nederlandse Vereniging van Bibliotheacarissen (NVB), de Nederlandse Vereniging van Bedrijfsarchivarissen (NVBA), de vereniging SOD (Stichting Overheidsdocumentatie) en het NBBI – heeft in het verslagjaar zijn beslag gekregen.

Brinkman (Cumulatie 1981-1986 van de Nederlandse Bibliografie (Brinkman's Catalogus)

Bibliografie 1801-1831 (Nederlandse bibliografie 1801-1831)

CCD (Centrale Catalogus voor Dag-, week- en nieuwsbladen)

De afronding van deze drie projecten van de Koninklijke Bibliotheek (KB) heeft op verzoek van het ministerie van O&W inmiddels plaatsgevonden. Kort weergegeven gaat het om:

- de vijf-jaarlijkse cumulatie van de Nederlandse Bibliografie, ook wel Brinkman's Catalogus genoemd, met de beschrijvingen van de publikaties die in Nederland zijn uitgegeven of in de Nederlandse taal zijn gesteld, onder auspiciën van het Nederlands Bibliografisch Centrum door het Depot van Nederlandse Publikaties van de KB;
- de realisatie door de Koninklijke Bibliotheek (KB) van het ontbrekende deel in de Bibliografie van Nederlandse Publikaties (Brinkman's Catalogus) over de periode 1801-1831 heeft in 1989 plaatsgevonden.
- de startfase van de catalogus voor periodieken in Nederland die in 1988 afgesloten en nu in de normale operationele sfeer van de KB wordt gecontinueerd.

CBS Informatie-inventarisatie

In samenwerking met de RABIN en het NBBI heeft het CBS een inventarisatie gemaakt van alle binnen het CBS aanwezige statistieken waarin gegevens voorkomen die relevant kunnen zijn voor het terrein van de informatieverzorging. In juni werd het resultaat hiervan gepubliceerd in het rapport "informatie-inventarisatie", waarin de betreffende statistieken met hun kenmerken werden geordend volgens begrippen uit de zogenaamde Harvard-kaart.

Voorlichting en kennisdisseminatie

De aan het NBBI opgedragen taken behelzen naast het (doen) uitvoeren van onderzoek c.q. het genereren van kennis eveneens het verspreiden van de op basis van onderzoek verkregen resultaten en inzichten. Met als doel dat de beoogde doelgroep(en) tot een actief gebruik van deze kennis en inzichten komt (komen).

Vindt deze kennisdisseminatie de ene keer plaats door middel van een symposium, bijeenkomst o.i.d., een andere maal is de publikatie van een artikel in een (vak)tijdschrift het geëigende middel om een bepaalde doelgroep te bereiken en te informeren.

De in het verslagjaar uitgebrachte rapporten van uitgevoerd onderzoek zijn elders in dit verslag opgenomen.

In algemene zin besteedt de organisatie regelmatig aandacht aan het geven van voorlichting over onderzoek- en andere activiteiten. Het jaarlijks uitkomende Activiteitenplan waarin de plannen van het NBBI voor het daarop volgende jaar worden geschetst en het in het voorjaar verschijnende Jaarverslag met een presentatie van en verantwoording over uitgevoerde activiteiten zijn inmiddels bekende uitingen, die adequaat blijken te voorzien in aan de organisatie gestelde vragen.

In het verslagjaar zijn daaraan twee nieuwe initiatieven toegevoegd.

Allereerst is een folder met algemene informatie over taken en activiteiten van het NBBI uitgebracht. Op inzichtelijke en herkenbare wijze wordt daarin een beeld geschetst van het NBBI, de markt waarop de organisatie werkt en de wijze waarop inhoud wordt gegeven aan de onderhanden projecten. Een jaarlijks geactualiseerd inlegvel verstrekt in het kort aanvullende gegevens over lopende projectactiviteiten. De folder is op ruime schaal verspreid.

Daarnaast is "NBBI-Bericht" verschenen, in het verslagjaar inmiddels tweemaal. Doel ervan is partijen in het veld met enige regelmaat te informeren over relevante ontwikkelingen zowel nationaal als internationaal. Waar van belang en aan de orde wordt wat dieper ingegaan op projecten, die binnen het NBBI lopen, achtergronden en ontwikkelingen worden in kaart gebracht, opinies worden gegeven. Het is de bedoeling dat "NBBI-Bericht" drie- tot viermaal per jaar uitkomt.

4. Internationale betrekkingen

EG-actieplan voor bibliotheken

Over de – inhoudelijke en politieke – voorbereidingen van het EG-actieplan voor bibliotheken is elders in dit jaarverslag uitvoerig bericht. Voor zover nu bekend zal de besluitvorming in 1990 worden afgerond, met de uitvoering – op onderdelen – zal dan naar mag worden verwacht een begin worden gemaakt. Als landelijk coördinatiepunt volgt het NBBI de ontwikkelingen op de voet.

Europese informatiemarkt

De respons uit de lidstaten op het IMPACT-programma (Information Market Policy Actions) was bijzonder succesvol. De ingediende voorstellen – ruim 700 – overschreden in ruime mate het budget van rond 36 miljoen ECU. De belangstelling voor de gekozen prioriteitsgebieden: Toerisme, Transport, Intelligente Interfaces, Beelddatabanken en Standaarden/patenten was dermate groot dat het merendeel van de projectvoorstellen niet kon worden gehonoreerd, in totaal haalden slechts 16 de eindstreep.

In ons land verrichte het NBBI – op verzoek van het Ministerie van Economische Zaken – onderzoek naar de aandachtsgebieden Intelligente Interfaces en Beelddatabanken, mede met het doel de nationale deelname op beide fronten te stimuleren.

Deze activiteit leidde tot het beschikbaar komen van verschillende interessante gegevens, o.m. op het terrein van de deelname aan Europese programma's. Gebleken is o.a. dat de – veelal onbekende – Europese spelregels voor Nederlandse belangstellende bedrijven en organisaties niet altijd voldoende doorzichtig en hanteerbaar zijn. Een door het NBBI terzake opgestelde rapportage met knelpunten en aanbevelingen is als gevolg daarvan op brede schaal verspreid. Een eerste evaluatie – de formele IMPACT-evaluatie wordt begin 1990 afgerond – leerde dat de belangstelling in de lidstaten voor dit programma groot was, de Europese Commissie overweegt daarom een IMPACT II-programma ter hand te nemen. Dit programma wordt gekenmerkt door een veel bredere opzet, een ruimer budget en een – langere – looptijd van vijf jaar.

Teneinde een goed inzicht te krijgen in de gebruikerswensen besloot de Commissie ter voorbereiding op IMPACT II in het tweede halfjaar in de lidstaten "hearings" te organiseren. Op basis van de uitkomsten daarvan verwacht de Commissie een blauwdruk te kunnen opstellen voor dit vervolgprogramma. In ons land vond deze bijeenkomst in het kader van de "Tour des Capitales" plaats in oktober.

Op verzoek van de EG verleende het NBBI assistentie bij de organisatie ervan. Inleidingen werden verzorgd door vertegenwoordigers van de Commissie (DG-XIII), een uitvoerige discussie maakte duidelijk dat er t.a.v. structuur en inhoud

van een IMPACT II-programma in ons land diverse verwachtingen en meningen bestaan. De politieke besluitvorming in Luxemburg/Brussel zal straks duidelijk maken, hoe Europa met voortgaande activiteiten op het gebied van o.m. informatieverzorging omgaat.

Als horizontale activiteit binnen het IMPACT-programma wordt eveneens aandacht besteed aan het verzamelen van marktgegevens. Daartoe is de Information Market Observatory (IMO) tot stand gebracht, waarbinnen correspondenten uit de lidstaten diverse – statistische – gegevens aandragen die in Luxemburg worden bewerkt. Met als doel inzicht te krijgen in relevante ontwikkelingen op de markt van de informatiediensten. Het NBBI levert op enkele deelterreinen een bijdrage aan de werkzaamheden van IMO.

Senior Officials Advisory Committee (SOAC)

Als adviescollege voor de Europese Commissie op het terrein van de informatiemarkt functioneert de SOAC, een college van ambtelijke vertegenwoordigers uit de lidstaten. Ook in 1989 kwam de SOAC meerdere malen bijeen.

Aan de orde kwamen vooral die onderwerpen die nauw verband houden met de positie van Europa op de informatiemarkt, ervaringen rondom IMPACT I en de wenselijkheid, haalbaarheid en noodzaak van een vervolg daarop in IMPACT II. Ons land is in de SOAC vertegenwoordigd door het Ministerie van Algemene Zaken en het Ministerie van Economische Zaken. Het NBBI woont de vergaderingen van de SOAC als waarnemer regelmatig bij.

Commission International de Documentation Scientifique et Technique (CIDST)

Het zag er naar uit dat de rol van de CIDST als deskundig adviescollege op het terrein van wetenschappelijke en technische informatie, mede gelet op de inmiddels gecreëerde structuur rondom de SOAC, enigszins naar de achtergrond zou worden verdrongen.

Omdat de SOAC zich echter allereerst opstelt als adviescomité op beleidsmatig terrein, is niet te verwachten dat de inhoudelijke beoordeling van de verschillende ontwikkelingen binnen de SOAC aan de orde komt.

Hoe de Europese Commissie zich voorstelt het vraagstuk van het naast elkaar bestaan van meerdere adviescolleges te hanteren, is in het verslagjaar nog niet duidelijk geworden. Als adviescomité – ook in politieke zin – is de rol van de SOAC onbetwistbaar. Op welke wijze de huidige CIDST binnen de geschetste kaders een herkenbare rol kan blijven spelen, zal in 1990 nader uitgewerkt moeten worden.

Fédération Internationale de Documentation (FID)

Gelet op de activiteiten van de FID was de vraag aan de orde op welke wijze ons land daarbij in de toekomst het beste betrokken kan zijn. Dat heeft er toe geleid dat het NBBI na overleg met de Koninklijke Bibliotheek heeft vastgesteld dat de KB als nationale bibliotheek de meest herkenbare aanknopingspunten heeft met het werkterrein van de FID. Met ingang van 1990 zal daarom de KB als nationaal lid van deze internationale organisatie optreden.

De uit dit lidmaatschap voortvloeiende verplichtingen worden door de KB overgenomen. Deze betreffen afstemming en coördinatie van de deelname aan het internationaal overleg over documentatiewerk, onder meer de aanpassingen en aanvullingen van de Universele Decimale Classificatie (UDC).

Daarnaast bestaat er de verantwoordelijkheid voor de Nederlandse Verkorte UDC. De daartoe bestaande afspraken met Samsom Uitgeverij voor het verzorgen van deze uitgave en de redactionele werkzaamheden door de Centrale Archief Selectiedienst (CAS) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken te Winschoten worden gecontinueerd.

5. Jaarrekening

Verkorte jaarrekening over 1989 van de Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging" te 's-Gravenhage.

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

Balans per 31 december 1989 (in duizenden guldens)

	31 december 1989	31 december 1988
	<u> </u>	<u> </u>
ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
MATERIËLE VASTE ACTIVA	93	42
VLOTTENDE ACTIVA		
VOORRADEN	1	
VORDERINGEN	2.093	242
LIQUIDE MIDDELEN	6.234	7.388
	<u>8.421</u>	<u>7.672</u>
	<u><u>8.421</u></u>	<u><u>7.672</u></u>
PASSIVA		
RESERVERINGEN/VOORZIENINGEN	340	458
PROJECTGELDEN	179	1.225
VERPLICHTINGEN INZAKE PROJECTEN	5.664	4.188
OVERIGE SCHULDEN EN NOG TE BETALEN KOSTEN	2.238	1.801
	<u>8.421</u>	<u>7.672</u>
	<u><u>8.421</u></u>	<u><u>7.672</u></u>

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

Rekening van baten en lasten over 1989 (in duizenden guldens)

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
LASTEN		
Lonen en salarissen	1.047	1.145
Sociale lasten	197	290
Afschrijvingen op materiële vaste activa	68	60
Overige kosten	<u>578</u>	<u>603</u>
	1.890	2.098
Aan projecten doorberekende kosten	<u>122</u>	<u> </u>
	1.768	2.098
Kosten projecten	<u>142</u>	<u>-89</u>
	1.910	2.009
 BATEN		
Opbrengst publikaties	13	18
Intrest	<u>-100</u>	<u>161</u>
NADELIG SALDO	<u>1.997</u>	<u>1.830</u>

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

1. Grondslagen van de financiële verslaggeving

RESULTATENBEPALING

De resultaten worden bepaald op basis van historische uitgaafprijzen.
Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

WAARDERING

MATERIËLE VASTE ACTIVA

Tot en met 1987 zijn de aanschaffingen direct ten laste van het resultaat gebracht.
Met ingang van 1988 vindt activering plaats tegen aanschaffingsprijs vermindert met lineaire afschrijvingen, welke gebaseerd zijn op de geschatte levensduur en berekend over de aanschaffingsprijs.
Het afschrijvingspercentage is bepaald op 20% van de aanschafwaarde.

VOORRADEN

De voorraad publicaties wordt gewaardeerd tegen kostprijs. Indien ouder dan één jaar worden de publicaties niet meer in de balans opgenomen.

VOORZIENING V.U.T.-VERPLICHTINGEN

De verplichtingen uit hoofde van aanspraken op uitkeringen bij vervroegde uittreding worden contant gemaakt tegen een rentevoet van 5%.
Een verplichting uit hoofde van de V.U.T.-regeling wordt aanwezig geacht bij werknemers welke niet meer dan 15 jaar van de V.U.T.-gerechtigde leeftijd verwijderd zijn en op ingangsdatum minimaal 10 jaar ononderbroken in dienst zijn geweest bij het NBBI.
Het bedrag van de voorziening wordt berekend op basis van de resolutie 21-5-1987 no. 287-6911, gepubliceerd in BNB 1987/251.

OVERIGE ACTIVA EN PASSIVA

Waardering vindt plaats tegen nominale waarde.

2. Toelichting op de balans per 31 december 1989 (in duizenden guldens)

De balans per 31-12-1989 is ingericht volgens het model behorende bij de wet op de jaarrekening. Als gevolg daarvan zijn de vergelijkende cijfers over 1988 ten opzichte van de presentatie in de jaarrekening 1988 opnieuw gerubriceerd. Een post van f 172.500, in de jaarrekening over 1988 negatief opgenomen onder de passiefpost projectgelden, is thans debet als vergelijkend cijfer opgenomen onder de post vorderingen.

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
MATERIËLE VASTE ACTIVA		
Inventarissen		
Boekwaarde per 1 januari	42	
Investerings	59	42
Afschrijvingen	<u>-8</u>	<u> </u>
Boekwaarde per 31 december	<u>93</u>	<u>42</u>
	<u> </u>	<u> </u>
De investeringen in 1988 betreffen machines, meubilair en programmatuur.		
VLOTTENDE ACTIVA		
VOORRADEN		
Betreft de voorraad publicaties niet ouder dan één jaar	<u>1</u>	<u> </u>

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
VORDERINGEN		
Projectsubsidies, toegezegd nog niet ontvangen	1.828	173
Aan projecten door te belasten kosten	44	
Intrest	146	48
Overige vorderingen en vooruitbetaalde kosten	<u>74</u>	<u>21</u>
	<u>2.092</u>	<u>242</u>
LIQUIDE MIDDELEN	<u>6.234</u>	<u>7.388</u>

Onder de liquide middelen zijn opgenomen twee kortlopende deposito's, in totaal f 1.200.000 uitgezet tegen een rentevoet van circa. 8%. De overige kas-, bank- en girosaldi zijn direct opeisbaar.

De liquide middelen staan voor een bedrag groot f 3.643.000 niet ter vrije beschikking van de Stichting.

Voor dit bedrag zijn contractuele verplichtingen aangaan inzake te financieren projecten.

PASSIVA

RESERVERINGEN/VOORZIENINGEN

Vervangingsreserve groot onderhoud

De kosten van groot onderhoud werden in het verleden geheel vergoed door het Ministerie. De kosten van periodiek groot onderhoud zijn geschat op f 200.000, welk bedrag in vijf jaar dient te worden opgebouwd. De jaarlast bedraagt derhalve f 40.000.

120

80

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
Vervangingsreserve initiële investeringen		
Ten laste van de door het Ministerie beschikbaar gestelde gelden zijn in 1987 en 1988 voor f 240.000 initiële investeringen gedaan in computerapparatuur, meubilair en telefooncentrale. Deze investeringen zijn in de jaarrekening P.M. gewaardeerd. De reserve wordt opgebouwd op basis van een gemiddelde levensduur van 4 jaar.	120	60
Met brief van 31 oktober 1988, HW/OI/UB 823.257 wordt door het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen toestemming gegeven tot de vorming van de hiervoor genoemde reserves/voorzieningen.		
Bestemmingsreserve		243
De reserve is in 1989 aangewend voor projecten.		
Voorziening VUT-verplichting		
Toekomstige verplichting jegens twee werknemers van het NBBI, contant gemaakt tegen een rentevoet van 5%.	47	22
Egalisatiereserve		
Een in 1987 gevormde reserve, die tot doel heeft schommelingen in het resultaat van achtereenvolgende jaren op te vangen.	53	53
	<u>340</u>	<u>458</u>
	<u><u>340</u></u>	<u><u>458</u></u>

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
PROJECTGELDEN		
Stand per 31 december	179	1.225
	<u> </u>	<u> </u>

Betreft voornamelijk door het Ministerie van O&W beschikbaar gestelde bedragen waarvoor nog een bestemming moet worden gevonden.

VERPLICHTINGEN INZAKE PROJECTEN

Stand per 1 januari	4.188	3.539
In 1989 geormerkt	<u>5.040</u>	<u>2.207</u>
	9.228	5.746
Af: Vrijgevallen, c.q. betaalde declaraties	<u>3.564</u>	<u>1.378</u>
	<u>5.664</u>	<u>4.188</u>

OVERIGE SCHULDEN EN NOG TE BETALEN KOSTEN

Ministerie O&W	1.017	827
Pensioenreserve	449	396
Loonbelasting en premieheffing	33	57
Nog te betalen vakantietoeslag	46	48
Nog te betalen vakantiedagen	51	60
Centraal Beheer		65
Crediteuren	588	254
Overige schulden	54	94
	<u>2.238</u>	<u>1.801</u>

3. Toelichting op de rekening van baten en lasten over 1989
(in duizenden guldens)

De rekening van baten en lasten over 1989 is ingericht volgens het model behorende bij de wet op de jaarrekening.

Als gevolg daarvan zijn de vergelijkende cijfers over 1988 ten opzichte van de presentatie in de jaarrekening 1988 opnieuw gerubriceerd.

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
LASTEN		
Lonen en salarissen		
Lonen en salarissen	1.047	1.145
Sociale lasten	197	290
	<u>1.244</u>	<u>1.435</u>
Afschrijvingen op materiële vaste activa		
Inventarissen	8	
Dotatie vervangingsreserve initiële investeringen	60	60
Boekwaarde per 31 december	<u>68</u>	<u>60</u>
Overige kosten		
Diverse personeelskosten	32	22
Reis- en verblijfkosten	84	157
Huisvestingskosten	153	151
Publiciteit	59	56
Overige algemene kosten	250	217
	<u>578</u>	<u>603</u>

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

	<u>1989</u>	<u>1988</u>
Aan projecten doorberekende kosten		
Doorberekende uren en overige directe kosten aan projecten	<u>122</u>	
Kosten projecten		
Betreft kosten, respectievelijk vrijgevallen bedragen inzake projecten ten laste c.q. ten gunste van de basissubsidie	<u>142</u>	<u>-89</u>
BATEN		
Opbrengst publikaties		
Bruto-omzet resultaat	4	2
Royalties e.d.	<u>9</u>	<u>16</u>
	<u>13</u>	<u>18</u>
Intrest		
Intrestbaten	339	161
Aan projecten toegerekende intrest ¹⁾	<u>439</u>	
Intrestlast, respectievelijk bate per saldo	<u>100</u>	<u>161</u>

¹⁾ inclusief een op 1987 en 1988 betrekking
hebbende toerekening ad f 184.

Namens het bestuur,
Dr. J. Rosenberg – Voorzitter
C. Booster RA – Secretaris/penningmeester

Stichting "Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging"
te 's-Gravenhage

Overige gegevens 1989

Accountantsverklaring

Hierbij verklaren wij, dat de gegevens zoals vermeld in de verkorte jaarrekening 1989, welke is opgenomen in het jaarverslag over 1989 van de Stichting Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging "NBBI" te 's-Gravenhage, ontleend zijn aan en overeenstemmen met de jaarrekening over 1989, waarbij wij een goedkeurende verklaring hebben afgegeven met de volgende tekst:

"Wij hebben de jaarrekening 1989 van de Stichting Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging "NBBI" te 's-Gravenhage gecontroleerd.

Op grond van ons onderzoek zijn wij van oordeel dat deze jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Stichting per 31 december 1989 en van de baten en lasten over 1989."

WALGEMOED & CO.,
registeraccountants

Leiden, 16 maart 1990

w.g. G.G. van Raalten RA

Samenstelling NBBI-bestuur (per 31.12.1989)

voorzitter	Dr. J. Rosenberg College van Bestuur Rijksuniversiteit Utrecht
secretaris/penningmeester	C. Booster RA Deloitte Van Dien Van der Torn + Buningh
leden	Drs. Th. van Kooten Bakkenist Management Consultants Drs. M.F.J. Pijnenborg Elsevier Science Publishers P.J.Th. Schoots Gemeentebibliotheek Rotterdam

Samenstelling NBBI-bureau (per 31.12.1989)

Ir. J. Diekmann	projectleider
A. van Geest	projectleider
Bente van der Lans	secretariaat
Mevrouw M.A.M. Laqueur	stafmedewerker bibliotheekwezen
Saahabi Leenheer	secretariaat
Mevrouw M.A. Leunis	administratie/boekhouding
W.A.M. Leys	bibliotheek/archief
J.C. Mijnaerends	directeur
Drs. L.J. Pennings	stafmedewerker informatie-analyse
Mr. J.W. Reiber	stafmedewerker externe- en internationale betrekkingen
Ellen Verbove	directiesecretariaat
Mevrouw mr. M.J.F. Verstappen	projectleider
Drs. H.A. Zeven	stafmedewerker marktonderzoek

Literatuurlijst

In 1989 zijn de volgende rapporten van uitgevoerd onderzoek uitgebracht.

Thesaurus Literatuur Positie Vrouw

- Naar een uniform ontsluitingssysteem van literatuur over de positie van vrouwen en vrouwenstudies : verslag van een vooronderzoek / Gusta Drenthe en Maria van der Sommen. – Amsterdam : Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging (IIAV), 1989. 62 p.
Gratis verkrijgbaar bij IIAV, Keizersgracht 10, 1015 CN Amsterdam.

Auteursrecht databanken

- Auteursrecht op informatie : auteursrechtelijke bescherming van feitelijke gegevens en gegevensverzamelingen in Nederland, de Verenigde Staten en West-Duitsland : een rechtsvergelijkend onderzoek / P.B. Hugenholtz.
– Deventer : Kluwer, 1989. – 198 p. Proefschrift Universiteit van Amsterdam. ISBN 90 268 1968 4. Verkrijgbaar bij de boekhandel.

Kwantitatieve gegevens met betrekking tot het informatieveld

- Gebruikers en aanbieders van kwantitatieve gegevens over information retrieval / rapport uitgebracht door Deloitte, Dijker en Van Dien, in opdracht van NBBI. 's-Gravenhage : NBBI, 1989. 38 p. + Bijlagen, aparte band, 23 p.
Verkrijgbaar bij het NBBI.

Informatievoorziening Alfa-disciplines

- Alfa-informatievoorziening : een onderzoek verricht in opdracht van NBBI / door het Instituut voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek van de Katholieke Universiteit Brabant (IVA), drs. G.A.W.M. Heyne, prof.dr. J.H.T.H. Andriessen en drs. P.T. Calkoen. – Tilburg : IVA, 1989. In 3 delen.
Deel 1: Conclusies en projectideeën. VI, 45 p.
ISBN 90 6835 125 7.
Deel 2: Een verkennend onderzoek. IV, 54 p.
ISBN 90 6835 124 9.
Deel 3: Bijlagenboek. IV, 61 p.
ISBN 90 6835 129 X.
Verkrijgbaar bij het NBBI.

Informatiestatistieken

- Informatie-inventaris / H.J. Kooy. – 's-Gravenhage : CBS, Hoofdafdeling Statistieken van Onderwijs en Wetenschappen, 1989. – 13 p.
Gratis verkrijgbaar bij CBS, Postbus 959, 2270 AZ Voorburg.

Prioriteiten Beeldbanken en Intelligente Interfaces binnen EG-programma IMPACT

- Beeldbanken en hun impact : rapport over het prioriteitsgebied Beeldbanken van het Europese programma IMPACT en het Nederlandse aandeel daarin / samengesteld door James Martin Associates in opdracht van NBBI.
 - Amstelveen : James Martin Associates, 1989. – 21 p., bijln. Verkrijgbaar bij het NBBI.
- IMPACT : intelligente interfaces : eindrapport / samengesteld door Alons & Partners b.v. in opdracht van NBBI. – Den Haag : Alons & Partners b.v., 1989. – 20 p., bijln. Verkrijgbaar bij het NBBI.
- IMPACT : enkele antwoorden op vele vragen : een handreiking van het NBBI.
 - 's-Gravenhage: NBBI, 1989. – 23 p.

Lijst van afkortingen

BIOREP	Biotechnical Research Projects
BNS	Bibliografie Nederlandse Sociologie
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCD	Centrale Catalogus van Dag-, Nieuws- en Weekbladen
CCK	Centrale Catalogus Kartografie
CD-ROM	Compact Disc - Read Only Memory
CIDST	Commission Internationale de Documentation Scientifique et Technique
COIN	Coöperatie rond Optische Informatietechnologie gericht op Nieuwkomers
DGHW	Directoraat-generaal Hoger Onderwijs en Wetenschappen
DGWB	Directoraat-generaal voor Wetenschapsbeleid
ECN	Energie-onderzoek Centrum Nederland
ECU	European Currency Unit
EG	Europese Gemeenschap
EIM	Economisch Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf
EZ	Ministerie van Economische Zaken
FID	Fédération Internationale d'Information et de Documentation
FRW	Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen van de RUU
IBL	Interbibliothecair Leenverkeer
IHOL	Informatienetwerk Hoger Onderwijs Zuid-Limburg
IC	Innovatiecentrum
IIAV	Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging
IISG	Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
IMK	Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf
IMO	Information Market Observatory
IMPACT	Information Market Policy Actions
KB	Koninklijke Bibliotheek
KEMA	N.V. tot Keuring van Elektrotechnische Materialen
KNAW	Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
LBC	Landelijke Bibliotheek Centrale
MKB	Middelgrote en kleine bedrijven
NBBI	Nederlands Bureau voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging
NBLC	Nederlands Bibliotheek en Lektuur Centrum
NCC	Nederlandse Centrale Catalogus
NCS	Nederlandse Classificatie Stichting
NFK	Nederlandse Federatie voor Kunststoffen
NRB	Nederlandstalige Referentie Bestanden

NVB	Nederlandse Vereniging van Bibliothecarissen
NVBA	Nederlandse Vereniging van Bedrijfsarchivarissen
NVI	Nederlandse Vereniging van Informatiediensten-aanbieders
OSI	Open System Interconnection
O&W	Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen
PICA	Centrum voor Bibliotheekautomatisering
R&D	Research and Development
RABIN	Raad van Advies voor Bibliotheekwezen en Informatieverzorging
RND	Rijksnijverheidsdienst
ROBIN	Rotterdam Bibliotheek en Informatienetwerk
RUU	Rijksuniversiteit Utrecht
SOAC	Senior Observatory Advisory Committee
SOD	Stichting Overheidsdocumentatie
SRM	Social Research Methods
STT	Stichting Taaltechnologie
UDC	Universele Decimale Classificatie
VOGIN	Vereniging van Online Informatie Gebruikers in Nederland
WVC	Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

ISBN 90 70118 61 0
ISSN 0922-4750
CIP